

UNITAT 11:
LA SEGONA REPÚBLICA
I LA CATALUNYA AUTÒNOMA
(1931-1936)
Júlia López Valera

- Les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931, donaren la victòria a les forces republicanes.
- El rei Alfons XIII renuncià a la corona, abandonà Espanya i el **14 d'abril** es va proclamar la **República**.

Vist amb recança per les elits
socials i econòmiques .

Rebut amb entusiasme per les
classes mitjanes i populars.

- Tot i això la República va néixer en circumstàncies difícils.

Oportunitat per impulsar la
modernització i la
democratització de l'Estat

- **A nivell internacional:**

- S'ha de plantar cara a la greu crisi econòmica de després del crac del 29.
- Feixisme havia començat a implantar-se a Europa posant en perill els sistemes democràtics.

- **Inestabilitat al llarg del període:** manca tradició democràtica, conflictivitat social, lentitud de les reformes i oposició grups conservadors.

▪ Tres etapes:

1a ETAPA:

- 1931-1933
- Coalició de forces progressistes

2a ETAPA:

- 1933-1935
- Bienni Conservador/Bienni Negre

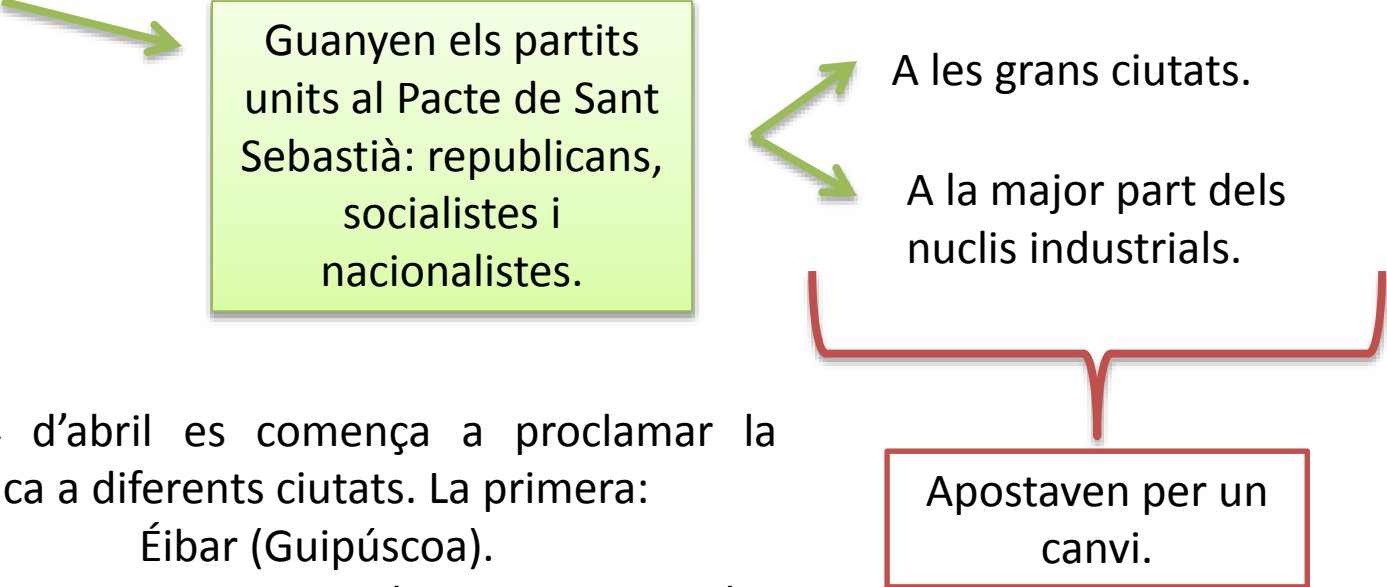
3a ETAPA:

- 1936
- Front Popular

PERÍODE CONSTITUENT	BIENNI REFORMISTA		BIENNI CONSERVADOR			FRONT POPULAR
	Niceto Alcalá Zamora					Manuel Azaña
	1931	1932	1933	1934	1935	1936
• <i>abril</i> Eleccions municipals • 14 d'<i>abril</i> Proclamació de la República • <i>juny</i> Triomf electoral de la coalició d'esquerres • <i>agost</i> Estatut de Núria	• <i>gener</i> Dissolució de la Companyia de Jesús. Insurrecció anarquista a l'Alt Llobregat • <i>agost</i> Intent de cop d'Estat de Sanjurjo • <i>setembre</i> Llei de reforma agrària. Estatut d'Autonomia de Catalunya • <i>novembre</i> Eleccions al Parlament de Catalunya	• <i>gener</i> Insurreccions anarquistes • <i>octubre</i> Fundació de Falange Española • <i>març</i> Creació de la CEDA	• <i>abril</i> Catalunya: Llei de contractes de conreu i Llei de bases • <i>juny</i> La Llei de contractes de conreu declarada inconstitucional • <i>octubre</i> La CEDA al govern. Insurrecció a Astúries. Enfrontament amb la Generalitat. Suspensió de l'Estatut català • <i>novembre</i> Triomf electoral del centredreta. Sufragi femení • <i>desembre</i> Govern de Lerroux (Partit Radical)	• <i>octubre</i> Escàndol de l'estraperlo. Dimissió de Lerroux	• <i>febrer</i> Triomf electoral del Front d'Esquerres • <i>juliol</i> Assassinat del tinent Castillo i de José Calvo Sotelo • 17 de <i>juliol</i> Inici de la insurrecció militar	
GENERALITAT PROVISIONAL		CATALUNYA AUTÒNOMA		SUSPENSIÓ DE L'ESTATUT		RESTABLIMENT DE L'AUTONOMIA
Francesc Macià			Lluís Companys			

1.1. Les eleccions i el govern provisional.

- El 12 d'abril del 1931 es celebren les **ELECCIONS MUNICIPALS**, amb un augment de participació.

Guanyen els partits units al Pacte de Sant Sebastià: republicans, socialistes i nacionalistes.

A les grans ciutats.

A la major part dels nuclis industrials.

Apostaven per un canvi.

- El 14 d'abril es comença a proclamar la República a diferents ciutats. La primera: Éibar (Guipúscoa).
- Alfons XIII renuncia a la potestat reial i abandona el país cap a l'exili.
- Els representants dels partits signants del Pacte de Sant Sebastià constitueixen un govern provisional i proclamen oficialment la **SEGONA REPÚBLICA ESPANYOLA**, el 14 d'abril de 1931.

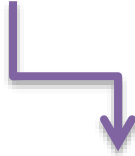
GOVERN PROVISIONAL.

Alcalà Zamora. President.	Sector conservador i catòlic. <i>Derecha Liberal Republicana</i>
Casares Quiroga	Nacionalisme gallec. <i>Organización Republicana Gallega Autónoma (ORGA).</i>
Nicolau d'Olwer	Nacionalisme català. <i>Acció Catalana.</i>
Martínez Barrios	Republicanisme. Unión Republicana.
Miguel Maura	Sector conservador i catòlic. <i>Derecha Liberal Republicana</i>
Manuel Azaña	<i>Progressistes republicans.</i> <i>Izquierda Republicana.</i>
Fernández de los Rios	Socialisme espanyol. <i>PSOE</i>
Largo Caballero	Socialisme sindical espanyol. <i>PSOE i UGT</i>
I. Prieto	Socialisme espanyol. <i>PSOE</i>
A. Lerroux	Conservadors republicans. <i>Partido Republicano Radical.</i>

- El **GOVERN PROVISIONAL** convoca eleccions a Corts el 28 de juny. Disposicions d'urgència:

1. Concessió amnistia general als presos polítics.
2. Proclamació de llibertats polítiques i sindicals.
3. Mesures protecció pagesos expulsats de les terres per no pagar les rendes.

- A **CATALUNYA** el triomf va ser per a les candidatures republicanes i d'esquerres.

Gran vencedor **ESQUERRA REPUBLICANA** de **CATALUNYA**. El 14 d'abril Lluís Companys proclama la República des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona. Poques hores després **FRANCESC MACIÀ** proclama la **REPÚBLICA CATALANA** integrada en una Federació de Repúbliques Ibèriques.

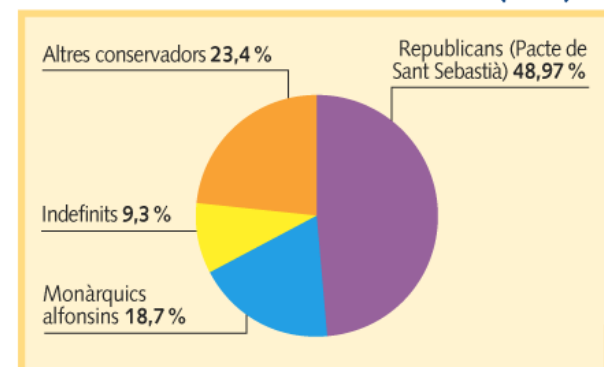
- Aquest fet suposaren un conflicte amb el govern provisional. Per què? Perquè els acords del Pacte de Sant Sebastià fixaven que la descentralització de l'Estat i la manera com s'articularien les diferents nacionalitats serien establertes per la Constitució.
- Com es solucionà? Una comissió del govern provisional viatjà a Barcelona i concedí un règim d'AUTONOMIA a canvi de sotmetre la decisió a la decisió de les Corts Constituents.

1.2. La Constitució del 1931.

- Les eleccions del 28 de juny van tenir una participació molt alta (70%).
- La victòria va ser per a la coalició d'esquerres.
- Van formar noves corts constituents i el govern va quedar en mans de la coalició vencedora. **NICETO ALCALÀ ZAMORA** va ser nomenat cap de govern.
- Es nomenà una comissió encarregada d'elaborar un projecte de Constitució, aprovada al desembre.

LES ELECCIONS MUNICIPALS A ESPANYA (1931)

- Molt avançada.
- Fort caràcter democràtic i progressista.
- Tots els poders emanen del poble.

PRINCIPIS:

1. **L'ESTAT** es configura de manera integral, però amb possibilitat de governs autònoms.
2. El **PODER LEGISLATIU**, resideix en les Corts (una sola cambra). El **PODER EXECUTIU**, govern format per consells de ministres i cap del govern; President de la República. El **PODER JUDICIAL**, jutges independents.

- Àmplia declaració de DRETS I LLIBERTATS, gran preocupació pels temes socials.

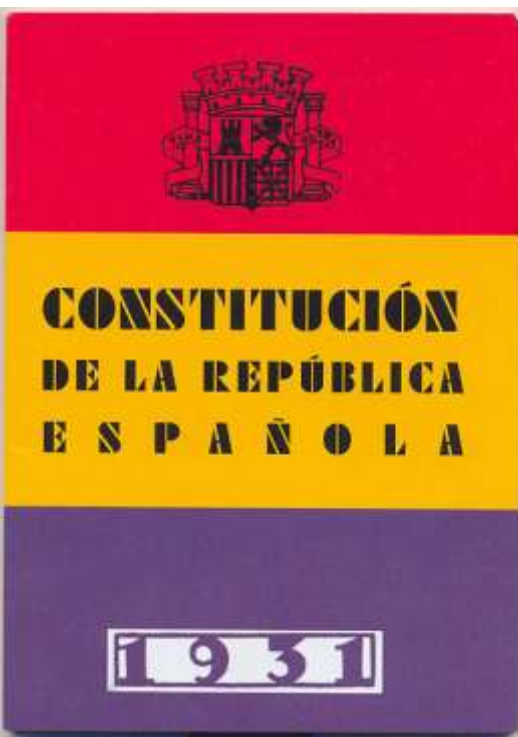
- igualtat absoluta davant la llei, educació, treball.
- no discriminació per raons: origen, sexe, riquesa.
- vot als 23 anys. **SUFragi A LES DONES.**
- facultat del govern per expropiar béns d'utilitat social.
- treball definit com una obligació social.
- afirmava la LAÏCITAT de l'Estat, cap religió oficial.
- reconeixia el matrimoni civil i el divorci.

- Va ser aprovada per una gran majoria, però no consens. Les dretes estaven en contra de la laïcitat i descentralització de l'Estat.

- La dimissió dels polítics catòlics del govern va fer que hi hagués un moviment de fitxes.

MANUEL AZAÑA: cap de govern.

NICETO ALCALÀ ZAMORA: president de la República.

1.3. Partits i Sindicats a la Segona República.

- Període de gran activitat de les formacions polítiques i sindicals.

IZQUIERDA REPUBLICANA, fundada el 1934. Fusió d'Acción Republicana i del Partit Republicà Radical Socialista (partits d'àmbit estatal). Classes mitjanes i populars.

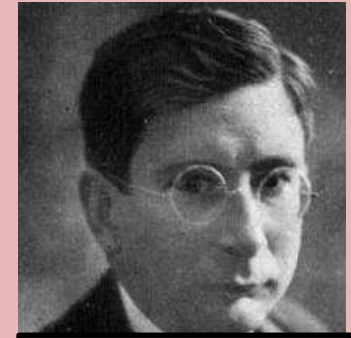
PARTIDO SOCIALISTA OBRERO ESPAÑOL (PSOE). Influència entre els treballadors. Dos corrents: socialdemòcrata (consolidar el règim republicà): Julián Besteiro i Indalecio Prieto; revolucionari (República camí vers el socialisme): Largo Caballero.

**FRANCISCO LARGO
CABALLERO**

**MANUEL
AZAÑA**

**MARCEL·LÍ
DOMINGO**

JULIÁN BESTEIRO

**INDALECIO
PRIETO**

PARTIDO COMUNISTA DE ESPAÑA (PCE).

Nombre reduït de militants. Dolores Ibarruri.

DOLORES IBÀRRURI

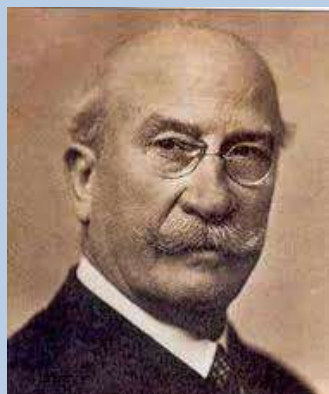
- La força sindical més important era la **CNT** de caire anarquista, molts afiliats. Fort arrelament a Catalunya. Dues línies d'actuació:
 1. Els anomenats TRENTISTES (orientació netament sindicalista i de caire moderat, cert suport a la República).
 2. FEDERACIÓ ANARQUISTA IBÈRICA (FAI), més revolucionari. Via insurreccional i armada.

- Entre les formacions republicanes de **CENTREDRETA** que van contribuir a l'adveniment de la República:

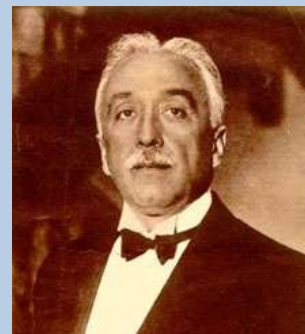
PARTIT RADICAL: Lerroux

DERECHA LIBERAL REPUBLICANA

Contraris a les reformes republicanes. Van derivar cap a posicions més conservadores.

ALEJANDRO LERROUX

**NICETO ALCALÁ
ZAMORA**

- Els **PARTITS CONSERVADORS I CATÒLICS** es van esfondrar. Van sobreviure un grup petit de partits:

PARTIDO AGRARIO (PA)

PARTIDO LIBERAL DEMÓCRATA

ACCIÓN ESPAÑOLA (nucli intel·lectual que volia una monarquia catòlica i tradicional).

- El més important:

JOSE MARÍA
GIL-ROBLES

CONFEDERACIÓN ESPAÑOLA de DERECHAS AUTÓNOMAS (CEDA). Coalició electoral de 1933. José M. Gil Robles. Defensava els interessos dels grans propietari agraris i de l'Església.

JOSE ANTONIO
AGUIRRE

- Al País Basc:
- Hi havia grups monàrquics:

PARTIT NACIONALISTA BASC

JOSE CALVO SOTELO

RENOVACIÓN ESPAÑOLA. José Calvo Sotelo. Necessitat de liquidar el nou règim republicà. Va establir acords electorals amb els carlins.

COMUNIO TRADICIONALISTA

- Grups de caire feixista:

Es
fusionen
el 1934

JUNTAS DE OFENSIVA NACIONAL SINDICALISTA (JONS). 1933.

FALANGE ESPAÑOLA. 1933. Dirigit per José A. Primo de Rivera.

FALANGE ESPAÑOLA DE LES JONS

Ideologia antidemocràtica i una defensa a ultrança del nacionalisme espanyol.

RAMIRO LEDESMA RAMOS

ONÉSIMO REDONDO

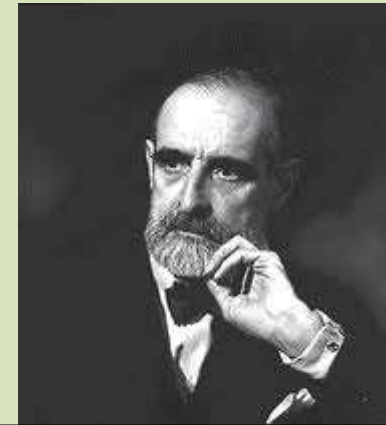

**JOSE ANTONIO PRIMO
DE RIVERA**

- La major part de l'espai polític català estava ocupat per partits d'àmbit catalanista.
- Les dues forces majoritàries eren:

LLIGA REGIONALISTA (de dretes):

- Va acceptar la nova legalitat republicana.
- Tenia el suport d'una part dels industrials i grans propietaris agrícoles.
- Els seus resultats electorals van ser força reduïts.
- Al 1933 va adoptar el nom de **LLIGA CATALANA**.

FRANCESC CAMBÓ

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA:

- Format un mes abans de les eleccions del 1931.
- Agrupava diferents sectors: nacionalistes radicals, vells republicans històrics i petites formacions republicanes i nacionalistes.
- Tenien el suport d'amplis grups de la petita burgesia , de la pagesia i dels obrers industrialitzats.
- Va proposar un ampli programa de reformes polítiques i socials.
- Militància àmplia, gran força electoral, dirigents carismàtics: **MACIÀ** i **COMPANYS**.

LLUÍS COMPANYS

FRANCESC MACIÀ

- Els partits marxistes estaven representats per dos grups **SOCIALISTES**:

UNIÓ SOCIALISTA DE CATALUNYA

FEDERACIÓ CATALANA del PSOE

- I quatre grups **COMUNISTES**:

**BLOC OBRER I CAMPEROL
ESQUERRA COMUNISTA
PARTIT CATALÀ PROLETARI
PARTIT COMUNISTA DE CATALUNYA**

Militància escassa/ Poca influència política.

- El 1935, el Bloc Obrer i l'Esquerra Comunista s'uneixen i funden el :

PARTIT OBRER D'UNIFICACIÓ MARXISTA (POUM)

- El 1936, els partits restant formen:

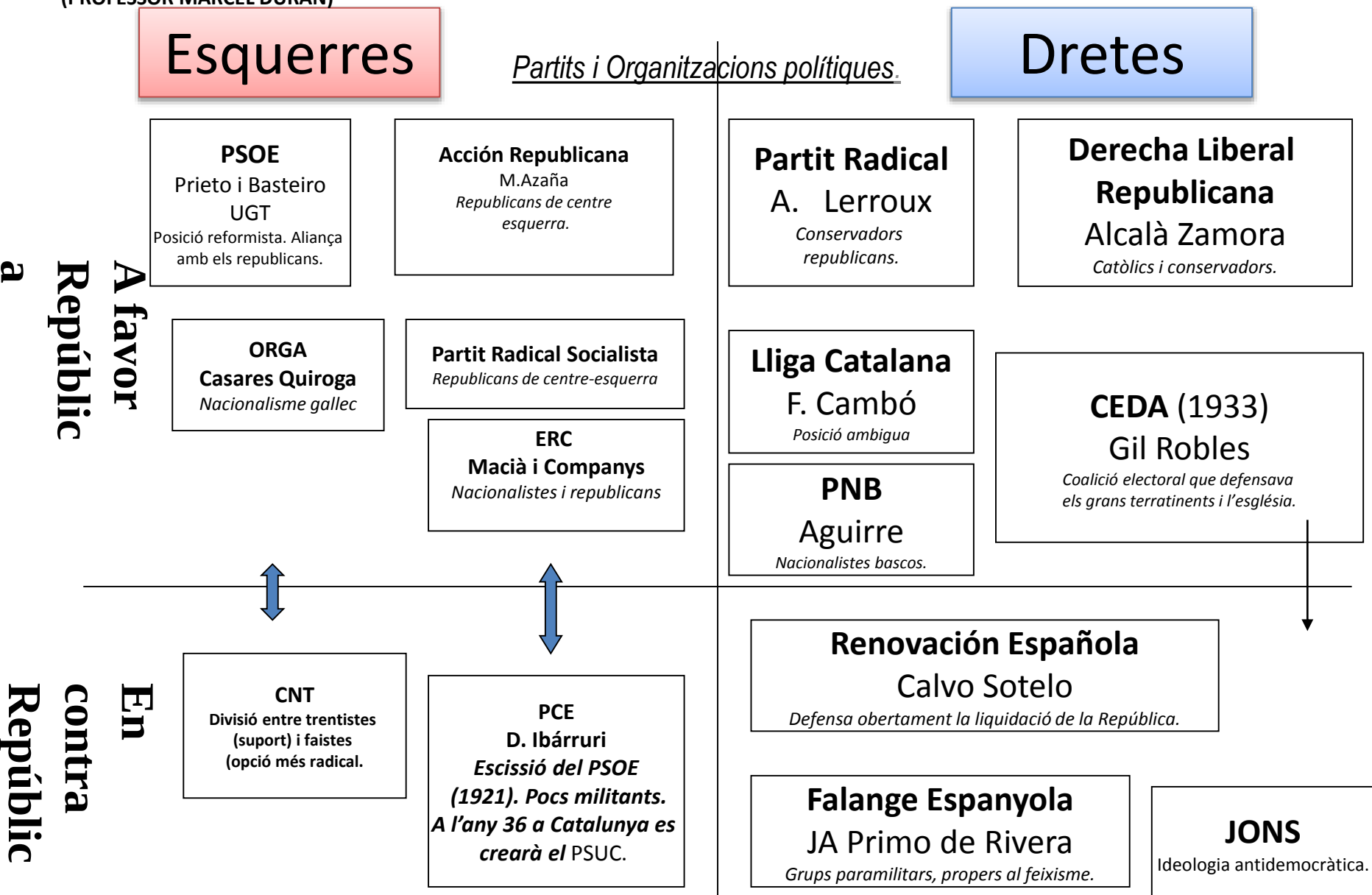
PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA (PSUC)

**ANDREU
NIN**

QUI ÉS QUI EN L'ESCENARI POLÍTIC DE LA II REPÚBLICA

(PROFESSOR MARCEL DURAN)

2.1. La Reforma Religiosa

- Un dels primers objectiu va ser **LIMITAR LA INFLUÈNCIA DE L'ESGLÉSIA I SECULARITZAR LA SOCIETAT ESPANYOLA.**

Es va plasmar a la Constitució:

1. No confessionalitat de l'Estat.
2. Llibertat de cultes.
3. Supressió del pressupost de culte i clero.
4. Autoritzats el divorci i el matrimoni civil.

- El govern va prohibir als ordes religiosos la dedicació a l'ensenyament.
- **LLEI DE CONGREGACIONS** (maig 1933): posà límits a la possessió de béns per les comunitats religioses. Es preveia la possibilitat de dissoldre si comportaven

L'enfrontament més importants van ser amb els jesuïtes (tenien un quart vot: obediència al papa). Depenien d'un poder estranger. Va ser decidit que els seus béns nacionalitzats.

- Una gran part dels sectors catòlics van veure la nova legislació amb conviccions.
- La jerarquia eclesiàstica manifestà una oposició a la República. Alguns van ser expulsats del territori espanyol.

Detenció i expulsió del país del Cardenal Segura, 1931

Yo no me refiero a las dos primeras, me refiere o a eso que denominan problema religioso. La premisa de este problema, hoy político, la formulo yo de este modo: España ha dejado de ser católica; el problema político consiguiente es organizar el Estado en una forma tal que quede adecuado a esta fase nueva e histórica del pueblo español.

Yo no puedo admitir, señores diputados, que a esto se lo denomine problema religioso. El auténtico problema religioso no puede exceder de los límites de la conciencia personal, porque es a la conciencia personal dónde se formula y se responde la pregunta sobre el misterio de nuestro destino. Este es un problema político, de constitución del Estado, y es ahora precisamente cuando este problema pierde los aspectos de religión, de religiosidad, porque nuestro Estado, a diferencia del Estado antiguo, que tomaba sobre él la tutela de las conciencias y daba medios de impulsar las almas, incluso contra su voluntad, por el camino de su salvación, excluye cualquier preocupación ultraterrenal y cualquier cuidado de fidelidad, y toma a la Iglesia aquel famoso brazo, secular que tantos y tan grandes servicios le prestó. Se trata, simplemente, de organizar el Estado español de acuerdo con las premisas que ahora mismo acabo de establecer.

Discurso de Azaña en el Congreso de los Diputados, 1931

2.2. La modernització de l'exèrcit

- L'exèrcit necessitava una **profunda transformació**.

- **MANUEL AZAÑA**

→ Presidència del govern.

→ Va assumir cartera de defensa.

→ Reforma: crear un exèrcit professional i democràtic.

Com?

1. Reduir els efectius de l'exèrcit.
2. Acabar amb la macrocefàlia (un oficial per cada tres soldats al 1917).
3. Posar fir al fur especial dels militars.
4. Assegurar-ne el sotmetiment al poder civil.
5. Acabar amb la tradicional intervenció castrense en la vida política.

MESURES:

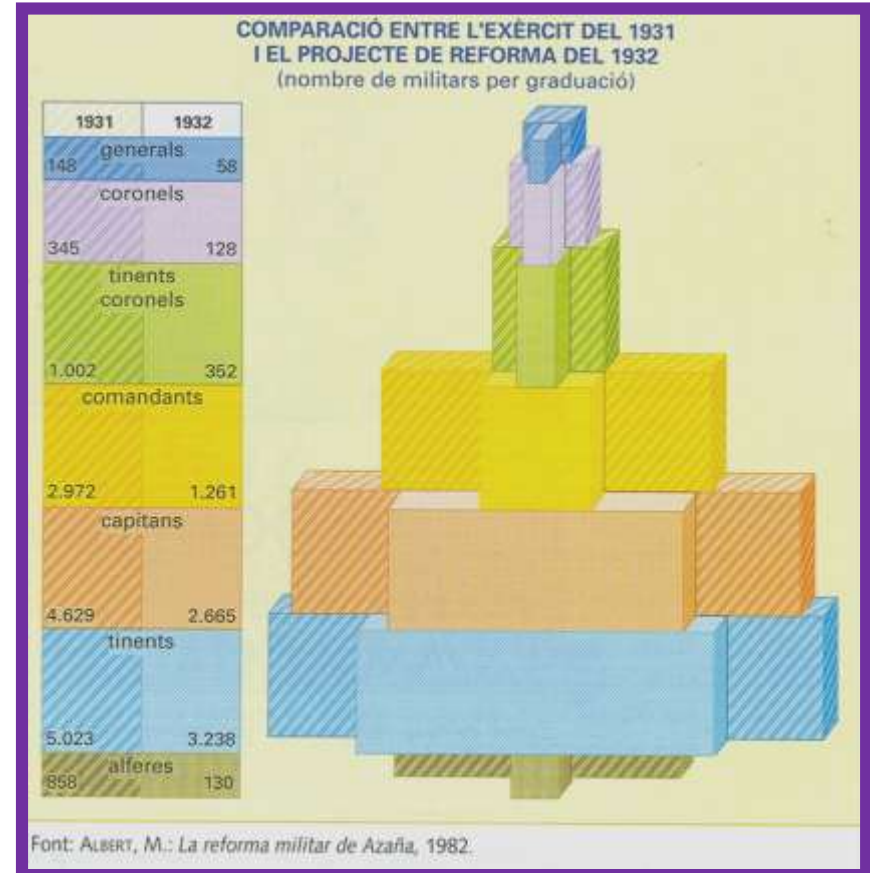
- **LLEI DE RETIR DE L'OFICIALITAT (1931):**Tots els oficials havien de jurar la Constitució i fidelitat a la República. Se'ls donà l'opció als oficials i als cap per retirar-se amb el sou íntegre.
- Es van **suprimir** alguns **rangs tradicionals**.
- Es va **reduir** el nombre **d'unitats i oficials**.
- Es va **tancar** l'Acadèmia General Militar de Saragossa.
- Van ser **suprimides** les capitanies generals, els tribunals d'honor, el Consell Suprem de Justícia Militar i la premsa destinada a l'exèrcit.
- Es va crear la **GUÀRDIA D'ASSALT** (força d'ordre públic fidel a la República).

- Resultats limitats.

▪ S'aconsegueix la disminució de les despeses de l'exèrcit, la reducció del pressupost va suposar dificultats per modernitzar material, armament i equipaments.

▪ La reforma va ser rebuda com una agressió a la tradició militar i al poder de l'exèrcit: els **AFRICANISTES**.

▪ La dreta va aprofitar aquest descontentament per animar a la revolta militar contra la República.

2.3. La Reforma Agrària.

- Va ser el projecte de més abast.
- L'objectiu era posar fi al predomini del **LATIFUNDISME** i millorar les condicions de vida dels pagesos pobres.
- Era una reforma molt important perquè.

▪ Al 1931 la meitat de la població activa treballava en l'agricultura. Molts jornalers, també arrendataris i parcers...

▪ Andalusia, Castella, Extremadura. Més del 50% de la terra estava en mans d'un grup reduït de propietaris.

▪ PRIMERS DECRETS:

- Prohibició de rescindir els contractes d'arrendament.
- Van fixar la jornada laboral: 8 hores.
- Establiment de salaris mínims.
- Obligació dels propietaris de posar en conreu les terres aptes.

PROPIETATS DE LA GRANDESA D'ESPANYA

Propietaris	Hectàrees
Duc de Medinaceli	79 146
Duc de Peñaranda	51 015
Duc de Vistahermosa	47 203
Duc d'Alba	34 455
Marquès de Comillas	23 719
Duc d'El Infantado	17 171
Comte de Romanones	15 171

LLEI DE REFORMA AGRÀRIA

- Aprovada per les Corts al setembre del 1932.
- **Objectiu:** modernització de l'agricultura i la millora de la situació social de la pagesia.
- Permetia expropiar sense indemnitzar les terres d'una part de la noblesa. Les conreades de manera deficient, les arrendades sistemàticament o les que podien ser regades i no ho eren, es podien expropiar a canvi d'indemnitzar els propietaris.
- L'aplicació de la llei va ser encomanada a l'**INSTITUTO DE REFORMA AGRÀRIA (IRA)**.

- Els resultats inicials van ser molt escassos.
- Raons per aquests resultats:

- Pressupost anual.
- S'encarregava de facilitar l'assentament de famílies pageses.

- Complexitat.
- Lentitud i dificultats burocràtiques per a la seva aplicació.
- Manca de pressupost per a les indemnitzacions.
- Resistència dels propietaris que intentaven obstaculitzar-la.

- Va augmentar considerablement la **TENSIÓ SOCIAL**.

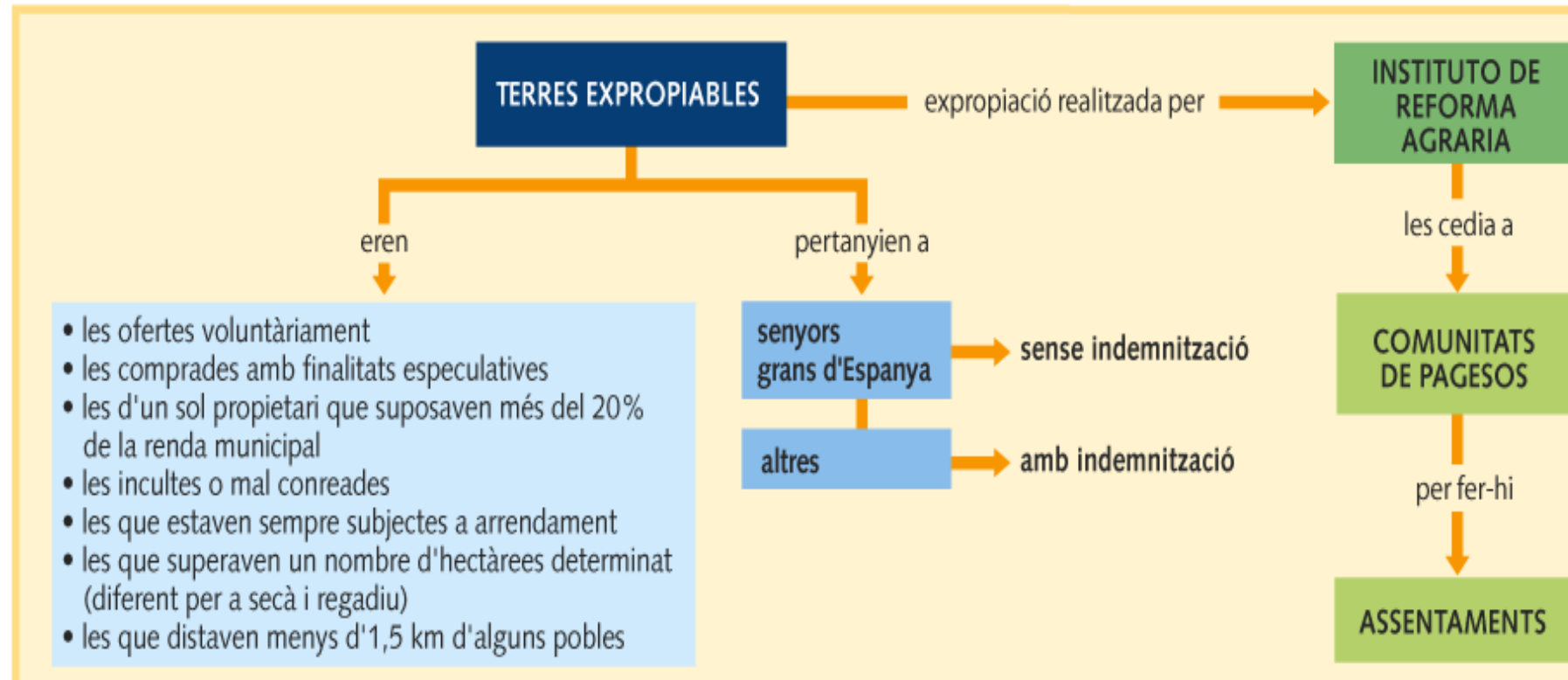
GRANS PROPIETARIS

- S'hi van oposar.
- Van donar suport als grups d'extrema dreta.

JORNALERS

- Decebuts amb els resultats.
- Frustrades les esperances de canvi.
- Orientats cap a posicions revolucionàries.

L'APLICACIÓ DE LA REFORMA AGRÀRIA A ESPANYA

2.4. La reforma de l'Estat centralista.

- Era una qüestió prioritària: **configurar** un **Estat** que permetés a les regions que tenien sentiments nacionalistes proveir-se d'una organització pròpia i accedir a l'autonomia.
- La Constitució del 1931 va proporcionar el marc jurídic per iniciar aquest procés.

Artículo 8.- El Estado español, dentro de los límites irreductibles de su territorio actual, estará integrado por Municipios mancomunados en provincias y por las regiones que se constituyan en régimen de autonomía. Los territorios de soberanía del Norte de África se organizan en régimen autónomo en relación directa con el Poder central

CATALUNYA:

- Primera regió que inicia el procés.
- Creació de la **GENERALITAT** de **CATALUNYA** (abril 1931).
- Aprovació de l'**ESTATUT** del 1932.

GALÍCIA:

- Consciència nacionalista menys acusada.
- Procés estatutari va ser molt més lent (mai aprovat).

PAÍS BASC:

- Els nacionalistes del PNB i carlins, van redactar un projecte d'estatut. **ESTATUT D'ESTELLA**.
- No es va aprovar per: massa confessional, poc democràtic, incompatible amb la Constitució republicana.
- L'evolució del PNB cap al centre i el pacte amb les esquerres, fan que s'aprovi un **estatut d'autonomia l'octubre del 36**.
- Posteriorment es constituí el govern basc presidit per **JOSE ANTONIO DE AGUIRRE**. Integrava: republicans d'esquerres, socialistes, comunistes i nacionalistes.

2. 5. L'obra educativa i cultural.

- Reforma important per la transcendència popular.
- Es dedicà molts recursos.
- Objectiu: **EDUCACIÓ LIBERAL I LAICA**. Fer que l'Estat garantís el dret, estès per a tothom.
- Model d'escola mixta, laica, obligatòria i gratuïta.
- El pressupost s'incrementà un 50%.
- Creació de 10.000 escoles i 7.000 places de mestre a Espanya.
- Estaven convençuts de la **NECESSITAT** de **MILLORAR** el **NIVELL CULTRAL** de la població.
- Es va promoure campanyes culturals destinades als més pobres.

MISSIONS PEDAGÒGIQUES

- Grups ambulants d'estudiants, de professors i intel·lectuals.

2. LES REFORMES DEL BIENNI D'ESQUERRES (1931-1933)

Júlia López Valera (Institut Banús)

2. 6. Les reformes laborals.

- Objectiu: millora de les condicions laborals.
- Reformes començades per **FRANCISCO LARGO CABALLERO**.
- Es van **aprovar** les següents lleis:

LLEI de **CONTRACTES** de **TREBALL**

- Regulava la negociació col·lectiva.

LLEI de **JURATS MIXTOS**

- Poder d'arbitratge, 7 dies vacances pagades.

- Es va estimular l'augment dels salaris i la creació d'assegurances socials.
- Setmana laboral de 40 hores.
- Es va reforçar el paper dels sindicats agrícoles.
- Les reformes van ser ben rebudes pels sindicats i els treballadors i amb irritació per part de les organitzacions patronals.

3. LA CATALUNYA AUTÒNOMA

República Catalana

CATALANS:

Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat integrant de la Federació ibèrica.

D'acord amb el President de la República federal espanyola senyor Nicet Alcalá Zamora, amb el qual hem ratificat els acords presos en el pacte de Sant Sebastià, em faig càrrec provisionalment de les funcions de President del Govern de Catalunya, esperant que el poble espanyol i el català expressaran quina és en aquests moments llur voluntat.

En fer aquesta proclamació, amb el cor obert a totes les esperances, ens conjurem i demanem a tots els ciutadans de Catalunya que es conjurin amb nosaltres per a fer-la prevaler pels mitjans que siguin, encara que calgués arribar al sacrifici de la propia vida.

Preguem que cada català, així com tot altre ciutadà resident a Catalunya, es faci càrrec de la enorme responsabilitat que en aquests moments pesa sobre tots nosaltres.

Tot aquell, doncs, que pertorbi l'ordre de la naixent República Catalana, serà considerat com un agent provocador i com un traïdor a la Pàtria.

Esperem que tots sabreu fer-vos dignes de la llibertat que ens hem donat i de la justícia que, amb l'ajut de tots, anem a establir. Ens apoiem sobre coses immortals com són els drets dels homes i dels pobles i, morint i tot si calgués, no podem perdre.

En proclamar la nostra República, fem arribar la nostra veu a tots els pobles d'Espanya i del món, demanant-los que espiritualment estiguin al nostre costat i enfront de la monarquia borbònica que hem abatut, i els oferim aportar-los tot el nostre esforç i tota la emoció del nostre poble renaixent per afirmar la pau internacional.

Per Catalunya, pels altres pobles germans d'Espanya, per la fraternitat de tots els homes i de tots els pobles, Catalans, sapigueu fer-vos dignes de Catalunya.

Barcelona, 14 d'abril de 1931.

El President,

Francesc Macià

3.1. La Generalitat provisional i l'Estatut de Núria.

- Reconeixement immediat d'un **GOVERN AUTONÒMIC**, amb el nom de **GENERALITAT de CATALUNYA**.

- En mans de republicans i catalanistes d'esquerres.
- Va assumir les competències de les 4 Diputacions.

- La tasca primordial va ser: **Elaboració projecte d'ESTATUT d'AUTONOMIA**.

- Es convocà l'assemblea de representants dels ajuntaments. Elegí una Diputació provisional que va rebre l'encàrrec de nomenar una comissió d'experts.
- 46 membres. Presidits per Jaume Carner, reunits al **SANTUARI DE NÚRIA**. Redacció d'un avantprojecte d'Estatut (20 juny 1931).

L'ESTATUT de NÚRIA

- La República havia de tenir un caràcter federal.
- La sobirania havia de recaure en el poble de Catalunya.
- Definició: "**Estat autònom dins de la República Espanyola**".
- Català llengua oficial.
- Possibilitat de federació dels països de **PARLA CATALANA**.

L'ESTATUT de NÚRIA

- La Generalitat assumia **COMPETÈNCIES EXCLUSIVES** en: ensenyament/ cultura/ policia/ ordre públic/ sanitat/ obres públiques/ agricultura/ regulació dret civil/ ordenació territorial/ règim municipal/ tribunals de justícia.
- Disposava de la gestió dels impostos directes.
- L'Estatut de Núria va ser aprovat per un plebiscit popular el 2 d'agost.
- Va ser aprovat pel 99% dels votants, que van ser el 75% del cens.
- Les dones que encara no podien votar van signar un document d'adhesió. Ho varen fer unes 400.000 dones.

Azaña li traspassa un Estatut a Macià (recent nascut), i al costat hi ha la figura d'esquerra (matrona).
El text diu:
-Aquí el teniu (Azaña).
-Ara tot serà que la dida me'l cudi bé (Macià).

3.2. L'Estatut d'Autonomia del 1932.

- Les eleccions generals a Corts el 28 de juny del 1931 donen el triomf a Esquerra Republicana.
- Molts intel·lectuals, republicans i polítics d'esquerra independents es van incorporar al partit.
- El 18 d'agost del 1931, Macià presentà l'**ESTATUT** a **LES CORTS DE MADRID** per a la seva discussió i aprovació.
- Alguns sectors dretans van considerar que l'Estatut de Núria posava en perill la unitat espanyola: es van organitzar mítings, campanyes boicot als productes catalans...
- Els debats parlamentaris van començar al maig del 32. Hi havia **TRES POSICIONS**.

Govern Central: concedir a Catalunya una **AUTONOMIA MODERADA**.

Parlamentaris catalans: front comú per reclamar una **AUTONOMIA ÀMPLIA**.

Oposició de dretes: defensava una **ESPANYA UNITÀRIA**.

¡ESPAÑOL! ¡Guerra al Estatuto catalán!

En tanto que el intelectual, el obrero y el profesional castellanos, no podrán ejercer cargos en Cataluña, los catalanes podrán hacerlo en toda España.

¡¡ESO ES EL ESTATUTO CATALAN!!

Mientras las contribuciones e impuestos, graven hasta el límite a los demás españoles, los catalanes, sonreirán magníficos, ante nuestra muerte económica.

¡¡ESO ES EL ESTATUTO CATALAN!!

¡COMERCIANTES! ¡PUEBLO!

Hasta no saber a qué ateneros, no compreis productos catalanes.

Mientras para Cataluña, salieron millones y millones de pesetas y para esa Región, se dictaron leyes proteccionistas, Castilla sucumbía, por falta de toda protección y auxilio.

En este comercio, no admitimos visita de viajantes catalanes o que representen casas catalanas, interin no sepamos el resultado de la discusión del ESTATUTO.

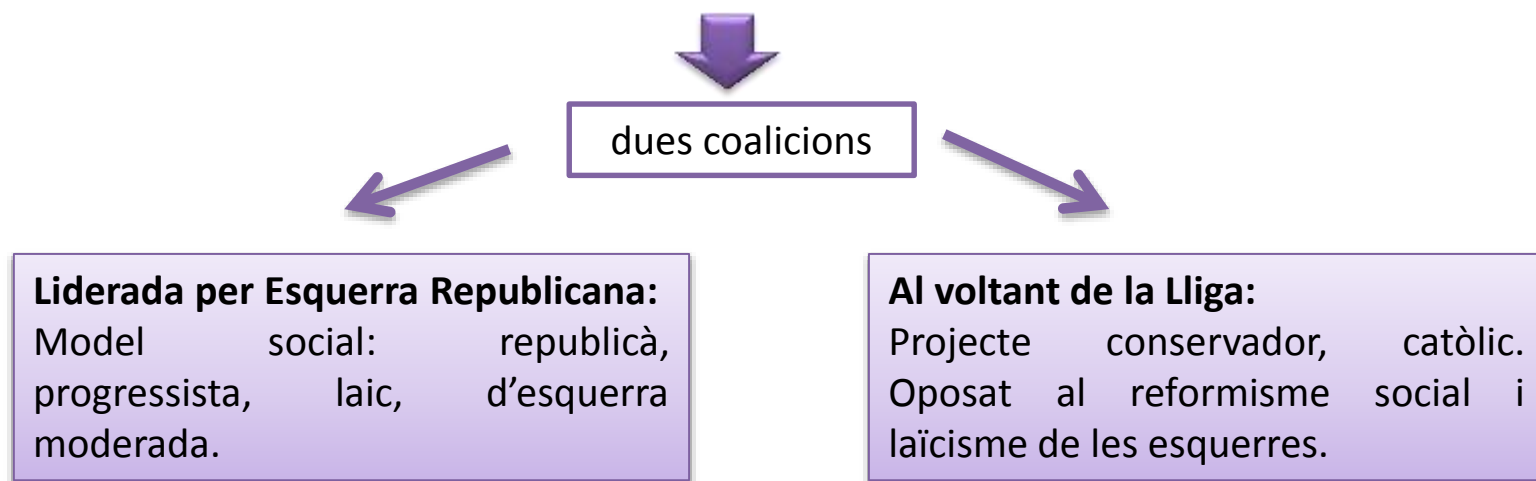
- La ferma posició del president del govern (Manuel Azaña) va tenir gran importància en el resultat.
- També influí l'intent de cop d'Estat de dretes (general Sanjurjo) l'agost de 1932. Els republicans van tancar files.
- El 9 de setembre del 1932 fou aprovat l'Estatut d'Autonomia de Catalunya amb els vots a favor d'una part important de la cambra.
- El text definitiu tenia **DIFERÈNCIES AMB L'ESTATUT DE NÚRIA.**

- Catalunya: regió autònoma dins l'Estat espanyol.
- Català-Castellà: llengües oficials.
- Competències retallades, compartides amb l'Estat central.
- Atribucions més importants: ordre públic i administració de justícia /competències dret civil català i règim administratiu /Tribunal de Cassació de Catalunya.
- Els conflictes entre la Generalitat i l'Estat es portaran al Tribunal de Garanties Constitucionals.

3.3. La Generalitat republicana.

- L'aprovació de l'Estatut va suposar el tancament de l'etapa de la Generalitat provisional.
- **ELECCIONS** al **PARLAMENT DE CATALUNYA** es van convocar per al 20 de novembre de 1932.

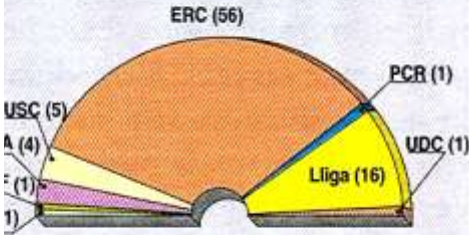
- El 13 de desembre, Lluís Companys va ser proclamat president del Parlament i **FRANCESC MACIÀ** va ser triat president de la Generalitat fins al 25 de desembre del 1933 (en que mor) , després va ser-ho Companys fins al 1940.
- Macià va nomenar un govern format per **CONSELLERS** del **SEU PARTIT**. Va instituir el càrrec de cap de Consell Executiu responsable de les funcions executives.

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA*

Partits	Escons
Esquerra Republicana de Catalunya	56
Unió Socialista de Catalunya	5
Partit Radical Autonomista de Tarragona	4
Unió Catalanista	1
Partit Republicà Federal	1
Lliga Regionalista	16
Unió Democràtica	1
Acció Catalana Republicana (ACR)	1
TOTAL	85
* 20 de novembre del 1932	

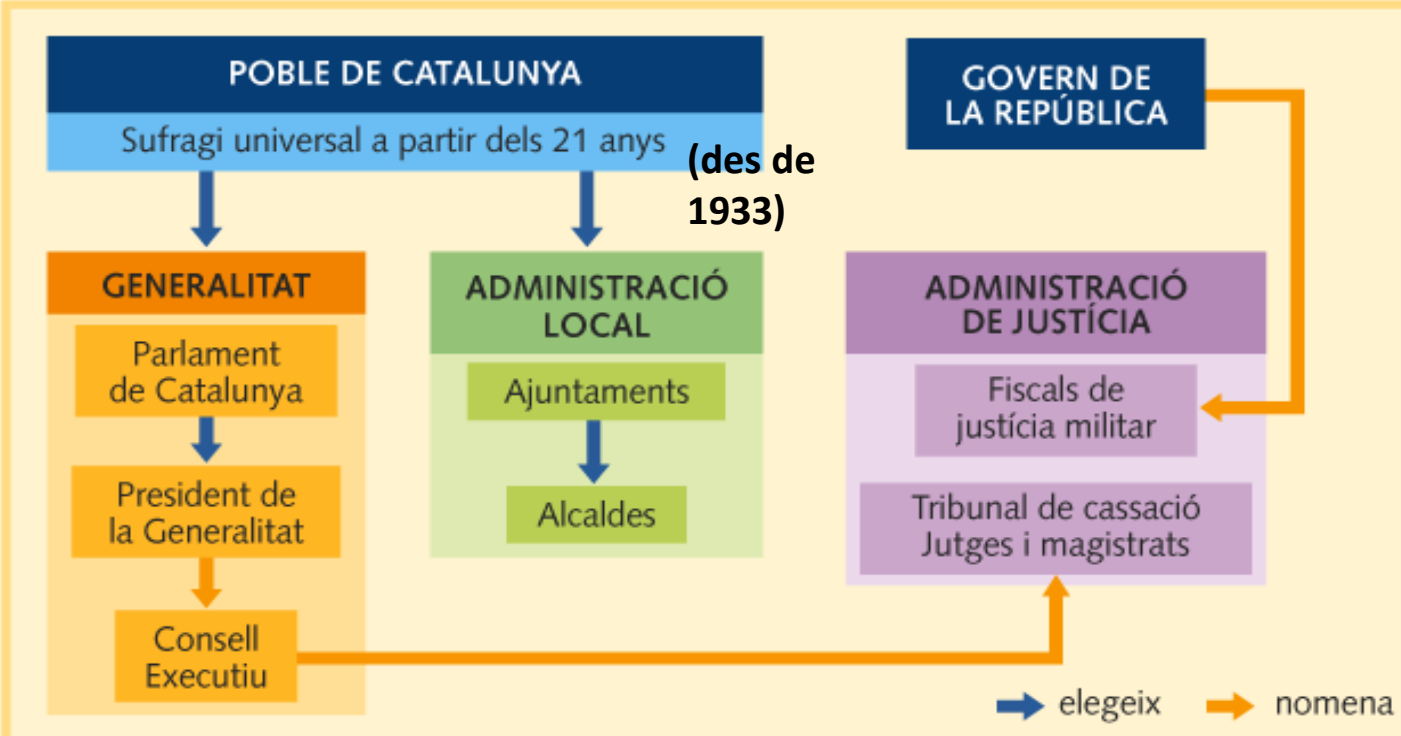
Font: M. Riqués (dir.): Història de la Catalunya contemporània, 1999.

Resultats de les eleccions
al Parlament de Catalunya
del 20 de novembre de 1932

C: Esquerra Republicana de Catalunya
R: Partit Catalanista Republicà
A: Partit Radical Autònom
DF: Partit Republicà Democràtic Federal
L: Unió Catalanista
C: Unió Democràtica de Catalunya
C: Unió Socialista de Catalunya

L'ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT

3.4. La tasca de govern.

- Va ser força important durant el període efectiu de govern autonòmic: només de **novembre del 1932 fins a l'octubre del 1934**.

ECONÒMIC:

- Es van crear serveis d'estadística, l'Institut Investigacions Econòmiques i Caixes de Dipòsits.
- **AGRICULTURA:**
 - Es fomentà la creació de cooperatives i centre d'experimentació agrària.
 - Problemes pagesos arrendataris, sobretot **RABASSAIRES**: reducció 50% rendes que pagaven als propietaris.
 - S'inicia l'elaboració d'una llei per tal de permetre accés a la propietat.

POLÍTICA SOCIAL:

- LLEI DE BASES (1934): programa d'acció per organitzar els serveis de Sanitat i Assistència Social.
- Experiències per millorar la xarxa d'hospitals, assistència malalts, atenció psiquiàtrica, campanyes de prevenció, vacunació i higiene pública...
- Es creà l'Institut Contra l'Atur Forçós.
- Es creà el Consell de Treball i l'organització dels serveis d'assistència i previsió social.

3.4. La tasca de govern.

ENSENYAMENT:

- Es fundaren moltes escoles i centre d'ensenyament secundari i professional (INSTITUT-ESCOLA).
- Noves escoles per formar mestres.
- Es va donar autonomia a la Universitat de Barcelona.
- Es van millorar les condicions laborals i salarials dels mestres.
- Es va incorporar la coeducació i laïcitat.
- Es segueixen pautes dels moviments de renovació pedagògica.
- Colònies d'estiu per a nens.
- Més biblioteques populars, arxius, museus...
- Es va aprofundir en la **NORMALITZACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA**. Diccionari General Pompeu Fabra al 1932.
- Bilingüisme a les escoles primàries.
- Català en tots els nivells de l'ensenyament.
- Català com a eina de comunicació social. 27 diaris en català.

NOVA DIVISIÓ TERRITORIAL:

- Es va proposar una nova divisió territorial.
- Model comarcalista.
- Capital de comarca: centres de serveis d'un conjunt de municipis.
- **38 COMARQUES.**
- Va ser aprovada a l'agost del 1936 amb la Guerra Civil ja començada.

4.1. Una conjuntura econòmica desfavorable.

- El canvi de règim coincidí amb la fase més greu de la **DEPRESSIÓ ECONÒMICA MUNDIAL**.
- Va incidir en l'economia espanyola de manera més feble.
- La crisi també **VA PARALITZAR L'EMIGRACIÓ** a Amèrica que suposava una vàlvula d'escapament.
- De totes maneres, la crisi va agreujar els **PROBLEMES INTERNS** de l'economia espanyola:

Atur agrícola.
Repartiment desigual de la terra.
Poca competitivitat internacional.
Dèficit de la balança comercial.

- Es van afegir problemes derivats de la política econòmica del govern republicà:
 1. El creixement dels salaris industrials i agrícola va tenir efectes positius com l'augment de la renda dels treballadors, va augmentar la demanda de béns de consum. No va anar acompanyat d'un augment de productivitat. Van **disminuir** els **beneficis** de les **empreses**.
 2. **Augment** del **descontentament** i la **desconfiança**, entre els empresaris industrials i els grans propietaris agrícoles.
 3. La **inversió privada** es va **enfonsar**.
- A nivell pressupostari el govern optà per una política de **DISMINUCIÓ DE LA DESPESA PÚBLICA** per poder reduir el dèficit. Això va tenir repercussions negatives sobre el sector dels béns d'inversió i la creació de nous lloc de treball.

4.2. La conflictivitat social.

- La lentitud de les reformes va suposar la **IMPACIÈNCIA DE MOLTS TREBALLADORS**.
- L'atur va augmentar força i l'actitud patronal i dels propietaris agrícoles era de no negociació.
- Tot això afavorí la radicalització d'una part dels partits i sindicats d'esquerra.
- La **CNT** va veure l'ocasió idònia per al seu **PROJECTE REVOLUCIONARI** i va fomentar la conflictivitat laboral i la insurrecció pagesa.
- Les tensions socials tenen el seu punt àlgid a l'any 1933. Per què? Perquè als intents revolucionaris de la CNT, s'afegeixen els sectors més radicals del socialisme i també per l'augment d'afiliats al Partit Comunista.
- Les **VAGUES**, les **INSURRECCIONS** i **LES OCUPACIONS DE TERRES** van anar augmentant progressivament.
- Tot això va produir el **DESGAT DEL GOVERN D'AZAÑA**.
- Es va veure desacreditat com a conseqüència de les mesures adoptades per restablir l'ordre públic.

Minaires detinguts durant les revoltes de l'Alt Llobregat, gener del 1932.

4.3. La reorganització de les dretes.

- Les reformes i la conflictivitat social va disgustar les elits econòmiques, socials i ideològiques i també a les classes mitjanes.
- Es va anar organitzant al voltant dels partits conservadors tradicionals o de les noves organitzacions de caràcter feixista o autoritari per tal d'oposar-se al govern.

CENTRE DRETA

- Es reestructurà al voltant del Partit Radical de Lerroux (va atraure empresaris, comerciants i propietaris agrícoles).
- El sectors catòlics i conservadors es van mobilitzar molt activament.
- Es va formar la **CONFEDERACIÓ ESPAÑOLA DE DERECHAS AUTÒNOMAS (CEDA)** al 1933. Líder: José M. Gil Robles.
- **RENOVACIÓN ESPAÑOLA** (José Calvo Sotelo), la **Comunió Tradicionalista** i els grups feixites de les **JONS** i de **Falange** van portar a terme una intensa activitat d'agitació que va portar a un clima de temor i crispació.

- Alguns sectors de l'exèrcit van voler aprofitar el descontentament dels grups més conservadors.
- El general **SANJURJO** va protagonitzar un **COP D'ESTAT** amb la idea de fer un gir de la República cap a la dreta però fracassà.

- L'any 1933, es creà la **UNIÓN MILITAR ESPAÑOLA** (organització clandestina de militars de dretes i antireformistes).

5.1. Les eleccions del 1933: el govern de dretes.

- Es van celebrar el 18 de novembre.
- L'abstenció va ser força alta.
- Eren les primeres en que les dones podien votar.

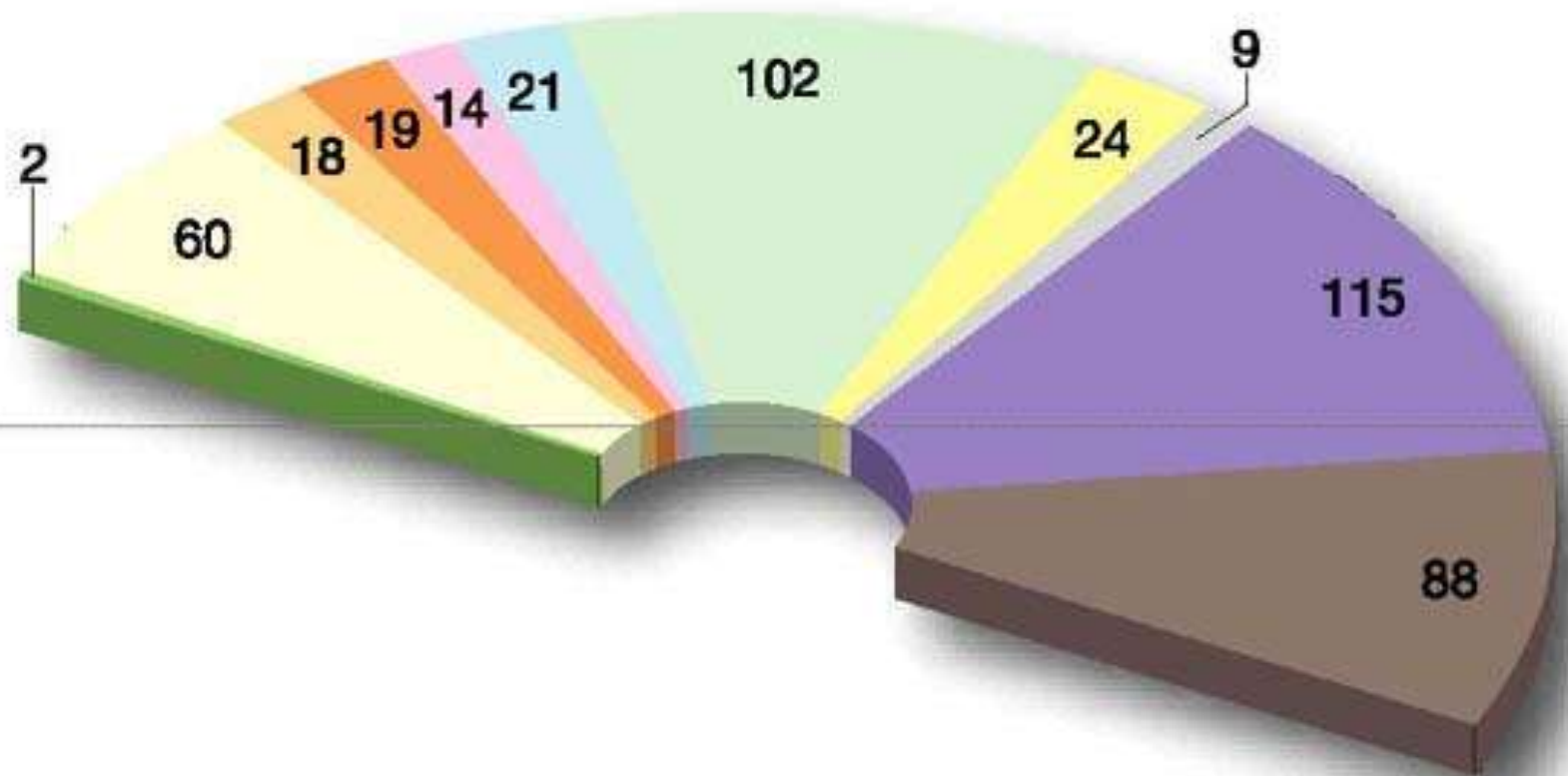
L'ESQUERRA estava **DESUNIDA**:

- Els republicans i els socialistes estaven enfrontats pels conflictes socials.
- Molts obrers es van abstenir.

La **DRETA** estava **UNIDA** i **ORGANITZADA**:

- Victòria dels partits de centredreta.
- Alguns van anomenar aquest període com a **BIENNI NEGRE**.

- Les dues forces polítiques amb millors resultats van ser:
 1. **PARTIT RADICAL** de Lerroux.
 2. **CEDA** de Gil Robles.
- Alcalà Zamora va confiar la formació de govern al Partit Radical.

- Comunistas y extrema deerecha
- Socialistas (PSOE)
- Partidos republicanos de izquierda
- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)
- Partido Nacionalista Vasco (PNV)
- Partidos republicanos de centro

- Partido Republicano Radical (PRR)
- Liga Catalana
- Partido Liberal Demócrata
- Confederación Española de Derechas Autónomas (CEDA)
- Otros partidos de derecha

5.2. LA PARALITZACIÓ DE LES REFORMES.

- El nou govern presidit per **ALEJANDRO LERROUX** inicià la seva acció:

1. **Paralització** gran part de la **REFORMA AGRÀRIA**:
 - . Devolució de les terres a la noblesa.
 - . Anul·lant la cessió de propietats mal conreades.
 - . Llibertat de contractació que suposà la disminució dels salaris.
2. Intentà contrarestar la reforma religiosa. Com? **APROVACIÓ D'UN PRESSUPOST DE CULTE I CLERO.**
3. **Exèrcit: AMNISTIA** per als sublevats amb Sanjurjo i per als col·laboradors amb la Dictadura de Primo de Rivera.
4. **Educació:** es respectà. Reducció del pressupost.
5. Les corts van paralitzar la discussió del projecte d'estatut basc.

- Conseqüència: **RADICALITZACIÓ DEL PSOE** i de la **UGT**.
- Prolifерació de **VAGUES I CONFLICTES** (any 1934).

5.3. El conflicte rabassaire a Catalunya.

- A Catalunya, el **GOVERN** de la **GENERALITAT** continuava en mans dels **REPUBLICANS D'ESQUERRA**. Moltes diferències amb el govern central.
- Enfrontament important arran de la qüestió rabassaire.
- A l'abril del 34 s'aprova la **LLEI DE CONTRACTES** de **CONREU**:
 - Garantia als pagesos rabassaires l'accés a la propietat de les terres que treballaven mitjançant el pagament als propietaris d'uns preus prèviament taxats pel govern.
 - Els propietaris es van mostrar contraris.
 - Van enviar la llei al Tribunal de Garanties Constitucionals, que la va declarar inconstitucional.
 - El govern de la Generalitat va acceptar l'anul·lació i tornà a aprovar una llei pràcticament igual.
- Posà en evidència les **GRANS DIFERÈNCIES POLÍTIQUES I SOCIALS**.

5.4. La revolució d'octubre del 1934.

- Davant la mobilització obrera, la CEDA va reclamar a l'executiu una acció més contundent en matèria d'ordre públic i va exigir participar directament en el govern o retirava el suport parlamentari.
- El 5 d'octubre del 1934 va atorgar 3 **carteres ministerials** al partit: **CEDA**. L'esquerra va interpretar això com una deriva cap al feixisme.
- Per iniciativa de la UGT es va dur a terme una **VAGA GENERAL** per impedir la consolidació d'un nou règim.
- El moviment fracassà a nivell nacional.
- El govern decretà l'**Estat de guerra**. Els **esdeveniments** van prendre un relleu especialment **greu** a **Astúries** i **Catalunya**.

Detenidos de la Guardia Civil tras el fracaso de la revolución de octubre en Asturias, 1934.

ASTÚRIES

- Els minaires van anar a la **REVOLUCIÓ SOCIAL**. Fruït d'un acord previ amb anarquistes, socialistes i comunistes.
- Els minaires armats van ocupar els pobles i també les casernes.
- Van crear comitès revolucionaris als ajuntaments.
- Van assetjar la ciutat d'Oviedo i van enfrontar-se amb les forces de l'ordre.
- El govern envià des d'Àfrica La Legió (**F.FRANCO**). La resistència va durar 10 dies. Després la **REPRESSIÓ VA SER MOLT DURA**.

CATALUNYA

- La revolta va començar amb el suport del president de la Generalitat, que volia evitar l'entrada al govern de la CEDA.
- El 6 d'octubre es proclama la **REPUBLICA CATALANA**.
- Els partits i sindicat d'esquerra (PSOE, UGT, Unió de Rabassaires i comunistes) organitzaren una vaga general.
- La negativa de la CNT i l'escàs suport va suposa el fracàs.
- El govern declarà l'Estat de guerra a **CATALUNYA**, l'exèrcit ocupà el palau de la **GENERALITAT**.
- Molt detinguts, entre ells tots els membres del govern de la Generalitat.

El presidente de la Generalitat de Cataluña, Lluís Companys, y otros dirigentes políticos encarcelados tras los acontecimientos de 1934.

5.5. La crisi del segon bienni.

- Les conseqüències de la revolució d'octubre varen ser importants:

1. La **CEDA** va augmentar la influència en el govern. Era partidària d'aplicar condemnes.
2. Es tornen les **propietats als jesuïtes**.
3. Es nomena **JOSE M. GIL ROBLES** ministres de la guerra i **FRANCISCO FRANCO**, cap de l'Estat Major.
4. Al juliol del 1935, la CEDA presenta un **projecte per modificar la Constitució**: revisió de les autonomies, abolició del divorci, negació de les expropiacions de terres.

- A Catalunya es va suspendre l'Estatut d'Autonomia i s'anul·là la Llei de contractes de conreu.

- A la tardor del 1935, forta **CRISI DE GOVERN**:

El Partit Radical es va veure afectat per escàndols de corrupció: **CAS DE L'ESTRAPERLO** i cas de malversació de fons per part de diferents polítics radicals.

Agreujament de les diferències entre la coalició governamental.

- La darrereria del mes de desembre, Alcalà Zamora, va decidir convocar **NOVES ELECCIONS LEGISLATIVES** al febrer del 1936.

6.1. Les eleccions de febrer del 1936

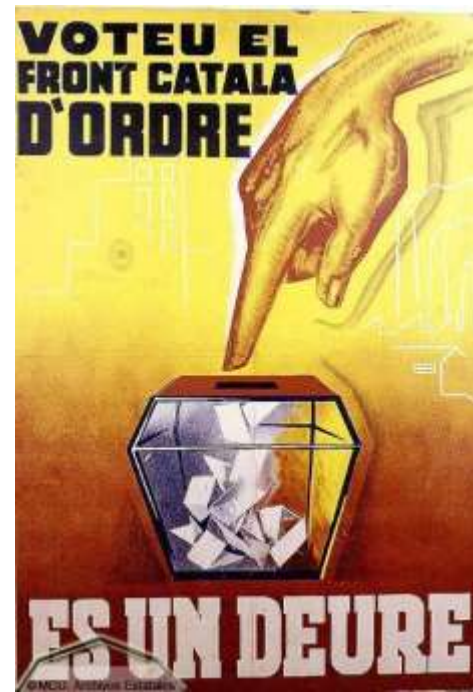
- Els **PARTITS CATALANISTES D'ESQUERRE** s'agrupen en el **FRONT D'ESQUERRES**.

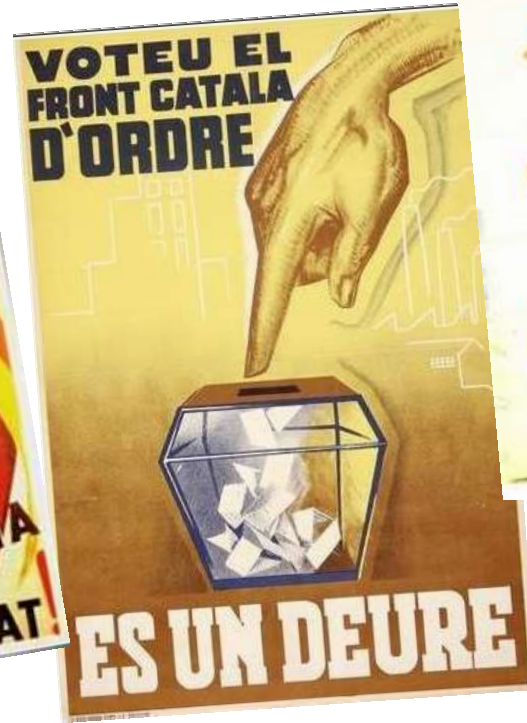
Programa:

- Amnistia política per als presos del 34.
- Restabliment de l'Estatut, la Generalitat i la Llei de contractes de Conreu.
- Donava suport al **FRONT POPULAR** que estava format per: republicans d'esquerra, socialistes i comunistes.

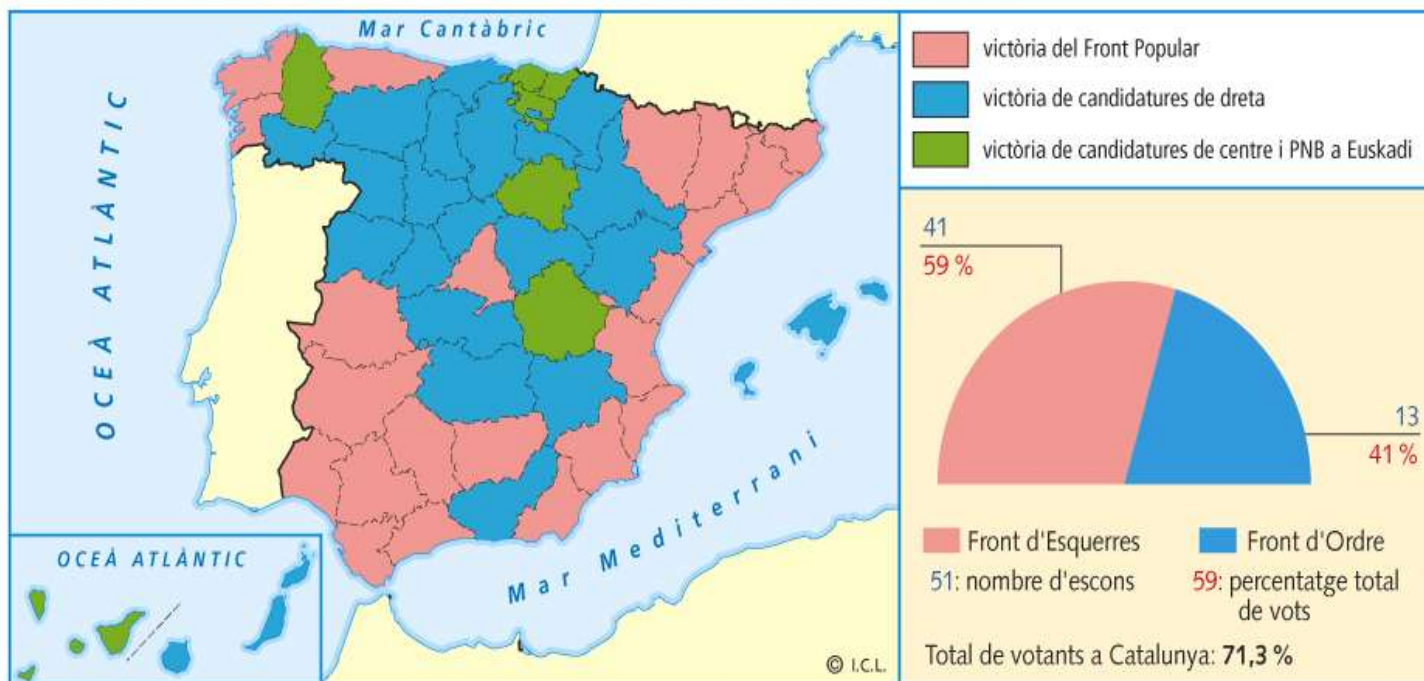
- Els **PARTITS DRETANS** van formar, el **FRONT CATALÀ D'ORDRE**.

- Coalició electoral organitzada per la Lliga.
- A la resta d'Espanya donava suport al **BLOQUE NACIONAL**, format per la CEDA, els republicans de dretes, els monàrquics i els tradicionalistes.

LES ELECCIONS GENERALS A ESPANYA I A CATALUNYA (FEBRER DEL 1936)

A LES ELECCIONS a ESPANYA:

Front Popular: 48 % dels vots.

Bloque Nacional: 46,5 % dels vots.

Forces de centre; 5,4 5 dels vots

A LES ELECCIONS a CATALUNYA:

Front d' Esqueres: 59% dels vots.

Front d'Ordre: 41 % dels vots.

- El nou govern va ser format majoritàriament per REPUBLICANS D'ESQUERRA, la resta de partits de la coalició els hi donava suport.

MANUEL AZAÑA : president de la República

SANTIAGO CASARES QUIROGA: cap del govern

6.2. El Front Popular

- Es va posar en marxa el programa pactat:

- **AMNISTIA** per als presos polítics.
- S'obligà a les empreses a readmetre els obrers acomiadats.
- **PAÍS BASC i GALÍCIA**: negociacions per a l'aprovació dels estatuts.
- Es va reprendre el **PROCÉS REFORMISTA**.

- Els elements més radical de la **CNT** defensaren la necessitat d'accions revolucionàries, també un sector dels socialistes.
- La nova situació va ser rebutjada per la dreta. Alguns empresaris van tancar fàbriques. L'Església estava en contra i llançà una campanya contra la República.
- Grups de falangistes van formar patrulles armades, i es portaren a terme accions violentes contra els líders d'esquerra.

- A **CATALUNYA**:

- Es restableix la Generalitat i les seves institucions.
- Es confirmà **LLUÍS COMPANYS** com a president.
- Entra en vigor la Llei de Contractes de Conreu.
- No es va desenvolupar un clima de crispació i d'enfrontament.

6.3. Cap al cop d'Estat.

- La creació del clima de violència era una estratègia per afavorir que alguns es decidissin a organitzar un cop d'Estat militar.
- La **CONSPIRACIÓ MILITAR** va tenir poca força al principi, fins que es posà al capdavant **EMILIO MOLA** amb un pla: pronunciament simultani a totes les guarnicions, també a Àfrica.

- El govern canvià de destinació els generals sospitosos (Franco a les Canàries; Mola, a Navarra, i Goded, a les Illes Balears) però no els va destituir.

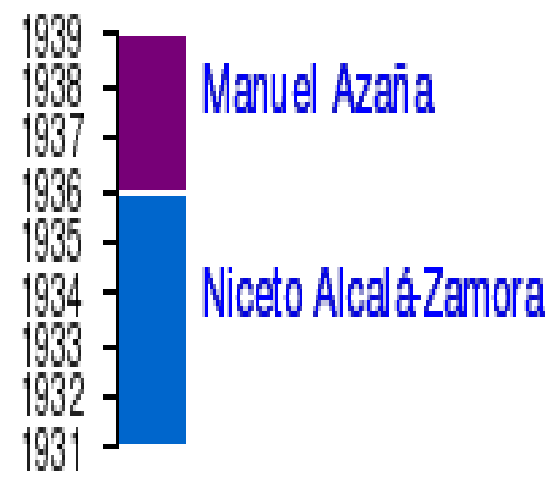

- La conspiració militar tenia suports: monàrquics, carlins i falangistes. També la Itàlia feixista i l'Alemanya nazi.
- El 14 de juliol es va produir l'assassinat a mans d'un grup d'esquerrans del dirigent monàrquic **JOSÉ CALVO SOTELO**.
- Aquest fet accelerà els plans colpistes.
- La sublevació va començar al Marroc el dia **17 de juliol**.

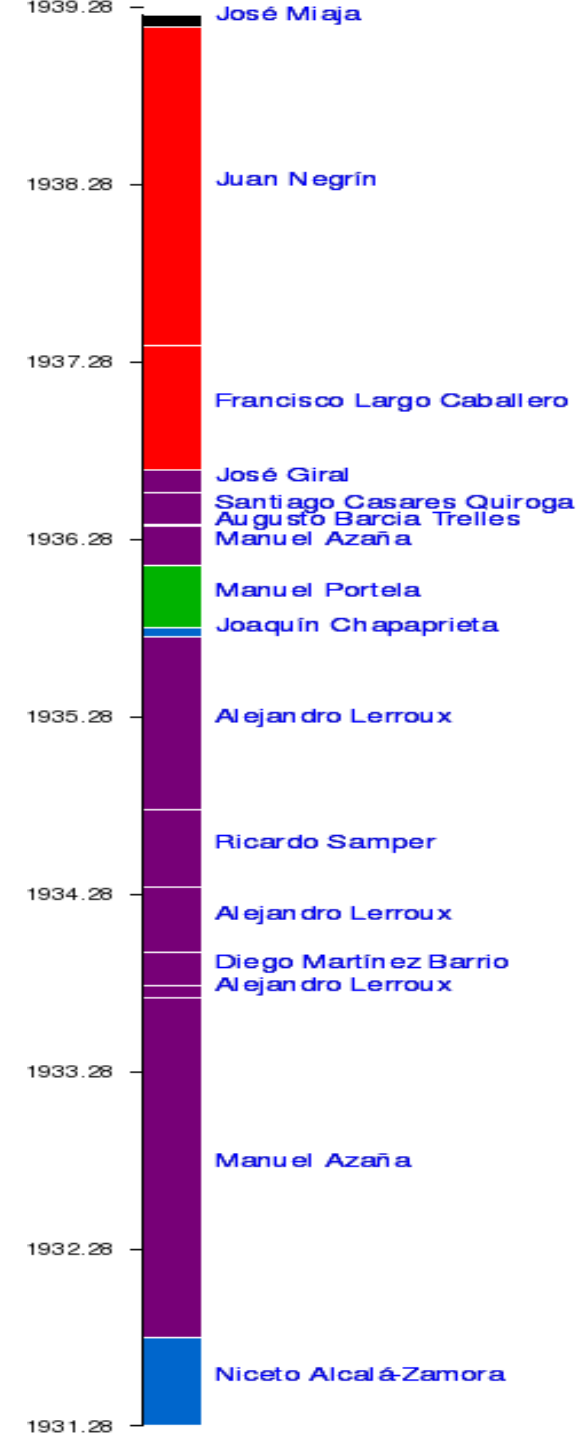
ALGUNS VÍDEOS INTERESSANTS:

PRESIDENTS DE LA 2a REPÚBLICA

CAPS DE GOVERN DE LA 2a REPÚBLICA

PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA. GOVERN PROVISIONAL

Eleccions municipals d'abril del 1931

- Triomf de la coalició republicanosocialista
- Exili d'Alfons XIII
- Proclamació de la Segona República Espanyola (14 d'abril del 1931)

Govern republicano- socialista

- Cap del govern: Alcalá Zamora
- Primeres mesures legislatives
- Pacte amb les autoritats de Catalunya per iniciar un procés autonòmic
- Eleccions a corts constituents (juny del 1931): triomf de les esquerres

CATALUNYA AUTÒNOMA

Generalitat provisional

- Govern d'Esquerra Republicana
- Estatut de Núria
 - Aprovació aclaparadora per plebiscit
 - Oposició de la dreta espanyola
 - Retallada de competències per l'aprovació de la Constitució del 1931
 - Aprovació del text definitiu (setembre del 1932)

Generalitat estatutària

- Eleccions al Parlament de Catalunya (novembre del 1932)
- Govern d'Esquerra Republicana
- President de la Generalitat: Francesc Macià

Mesures

- Reformes econòmiques (rabassaires)
- Llei de bases del 1934 (sanitat i assistència social)
- Reformes educatives (Institut-Escola)
- Normalització lingüística
- Nova ordenació territorial (1936)

